

بررسی اکتشافی به منظور تعیین وضعیت محیطی

سولفات سدیم کویر میقان اراک

فریدون قدیمی عروس محله

استادیار گروه معدن واحد اراک - دانشگاه علم و صنعت ایران

چکیده

حوضه آبریز کویر میقان اراک حوضه بسته ای بوده که تمامی زهکش های سطحی و زیرزمینی آن وارد پلایایی بنام کویر میقان اراک شده که در مرکز حوضه آبریز قرار دارد. امروزه این کویر به دلیل دارابودن بیش از ۳۰ میلیون تن ذخیره سولفات سدیم در خاورمیانه رتبه اول را دارد. حواشی حوضه را کوهها و تپه های عمدتاً غیرتبخیری و تنها بخش کوچکی از حوضه را تپه های تبخیری تشکیل می دهد. بخش اخیر مهمترین قسمت حوضه بوده که املاح تبخیری عمده را وارد کویر می کند.

محیطهای تشکیل دهنده حوضه را مخروط افکنه ، آبرفت رودخانه ای ، دشت دامنه ای و اراضی پست تشکیل داده و سولفات سدیم در بخش اراضی پست متمرکز شده است. در گذشته (اوایل کواترنری) دریاچه مرکزی کویر وسعت بسیار زیادی داشته و پهنه تبخیری در (حفاریهای چاههای عمیق) مناطقی که امروزه کشاورزی روستائیهها و شهر اراک در آن قرار دارند ادامه داشته است.

اراضی پست کویر شامل پهنه های ماسه ای ، پهنه گلی در بخش حاشیه ای و پهنه تبخیری در مرکز کویر است. اما بررسی نمودار چاههای حاشیه کویر و ترسیم مقاطع محیط اکتشافی سولفات سدیم نشان دهنده تغییرات سولفات سدیم در مقاطع عمودی و افقی از نظر ضخامت و ترکیب می باشد.

در این تحقیق ضمن بررسی محیطهای حوضه آبخیز میقان در عهد حاضر، وضعیت محیطی کویر حاوی سولفات سدیم مشخص گردید ، آنگاه با استفاده از حفاریهای حاشیه ای ، ارزیابی محیطی گذشته از نظر سولفات تعبیر و تفسیر و پتانسیل حوضه از نظر ماده معدنی جهت اکتشافات بررسی شد.

کلید واژه ها : پلایا ، سولفات سدیم ، محیط تبخیری

مقدمه

امروزه در سراسر جهان توجه زیادی به محیطهای تبخیری همچون پلایا (دریاچه های فصلی شور) معطوف می باشد. زیرا آنها می توانند جایگاه املاح و مواد اقتصادی مهمی از دسته کلرورها ، سولفاتها ، کربناتها ، نیتراها و مواد رادیواکتیو از قبیل اورانیوم باشند (هاردی و همکاران ، ۱۹۷۰) و نقش اساسی در تعادل آب و هوایی و تغییرات اکولوژیکی در توشیدی داشته و شاخص آب و هوایی و تکتونیک و